

Борислав Цеков за сивото законодателство в 41-то Народно събрание

13.12.2010 , ИА "Фокус"

Борислав Цеков, председател на Института за модерна политика, за това, има ли сиво законодателство в 41-то Народно събрание, кои са най-активните депутати и водещ ли е популизмът сред министрите на ГЕРБ пред Нова телевизия, "Здравей, България"

Водещ: Добро утро казвам на г-н Борислав Цеков – председател на Института за модерна политика. Добро утро и добре дошъл.

Борислав Цеков: Добро утро.

Водещ: Вашето изследване по отношение на това как се справят хората от Министерски съвет в парламентарния контрол предизвика доста голям интерес. И не случайно е на страниците на вестниците, за това ми се иска да си поговорим, ако вие трябва да определите кои са отличниците и двойкаджиите в парламента – как ще ги разделите?

Борислав Цеков: Наистина, нашият институт за първи път, може би, се опитва да направи един качествен анализ на начина, по който отговарят, по който участват министрите в парламентарния контрол, като ползваме за критерии, например, изчерпателността, аргументираността, съответствието на това, което отговарят министрите със заявените от правителството политики в негови програмни документи и прочее. И наистина ми се иска да започнем с отличниците или с тези, които в най-високата степен показват как един министър трябва да се отчита пред парламента, а от там и пред обществото. От това, което виждаме, такава е оценката ни за министрите Плевнелиев, Трайков, в голяма степен министъра на екология Нона Караджова. Също така добри примери могат да бъдат и министърът на външните работи Николай Младенов, както и Аню Ангелов – министър на отбрана. Те винаги дават в своите отговори не просто изчерпателна информация по съответния въпрос, но и много аргументирано се опитват да защитават политиката, която осъществяват в своя ресор. На другия полюс по оценките на Института за модерна политика са например на първо място министърът на финансите Симеон Дянков, чийто отговори системно прегледани и много внимателно анализирани не само по съществото им, а ако щете мерили сме ги и като продължителност, защото той се оказа един от министрите, които най-кратко, понякога съвсем без данни.

Водещ: Ами той е финансист, той не бива да говори много.

Борислав Цеков: Няма нищо лошо в лаконичността, стига тя да съдържа нужните данни и това, което трябва да обоснове дадена политика. Специфичното при него, според нас, е че

много често на конкретни въпроси, свързани със сметки за кризата, с различни данъчни, финансови политики, той не дава еднозначни отговори, което точно за един финансов министър не би трябвало да е така, когато има ясно подредена икономическа политика. На следващо място като не добър пример за участие в парламентарния контрол, ние сочим вътрешният министър Цветанов. Там причините са по-други. При него се наблюдава едно засилено присъствие на партийното говорене. Много често по съвсем конкретни казуси, в случаи на полицейско насилие, както имаше в Кърджали, в Търговище, имаше разисквания в Народното събрание по питання, инициирани от опозицията. Министърът на вътрешните работи често без да дава нужните сведения и отчет, прави партийни изявления, но по-неприятното е, и тук вече е нашата сериозна критика, че той допуска нарушения на правозащитни стандарти. Например, когато ставаше дума за случаите на полицейско насилие, има един стандарт на Съда в Страсбург, който е императивен и който казва – полицията, МВР не трябва да допускат уклон в защита на полицията преди още да е завършила проверката. Т.е. да кажат – те са си свършили хората работата и т.н. Защото така се накърнява обективността на проверката. Такива бяха и двата случая с Кърджали и Търговище, които ние сме разгледали, и това не бива да се допуска.

Водещ: А какво мислите за горнооряховския случай и изкарването на СРС-та пред народните избраници?

Борислав Цеков: Това също е един от случаите, които буквално газят отвъд ръба на човешките права и конкретно на използването на СРС-та и тяхното огласяване. Тук даже не коментираме това, дали е имало или не предварителното разрешение на наблюдаващия прокурор, което е задължително. Целият въпрос е не се ли, ако е имало реално разследване, не се ли по този начин изначално дискредитира това разследва, утре да не могат да издържат такива доказателства в съда, ако въобще в момента се говори, че има някакви досъдебни производства. Така че, ние оценяваме тези актове на министъра на вътрешните работи като отиващи отвъд допустимото в едно демократично общество и полицията, като един от основните разследващи органи, би трябвало да се придържа много по-стриктно към правозащитните стандарти. Казвам това не случайно, защото само преди три седмици на 9 ноември Комисията по правата на човека и правни въпроси в Парламентарната асамблея на Съвета на Европа постави България в един неприятен списък, проблемен списък на 9 държави, освен България там са Молдова, Русия и т.н., в които един от проблемите е наличието на случаи на полицейско насилие, не говорим за последните няколко, а това се отнася за по-дълъг период, за последните 7-8 години, и заедно с това липсата на механизъм за ефикасно, независимо, обективно разследване на такива случаи. Това, което направи Цветанов, при последните казуси на полицейско насилие в Кърджали, където има очевидно видими белези от насилие, подкрепени от медицинска документация. Ако спазваме европейската конвенция, би трябвало полицията да предоставя убедителна доказателства, че не е упражнила насилие, а не хората да тръгват да съдят полицията. Обърната е тежестта на доказване. Тези стандарти у нас не се спазват, както трябва.

Водещ: Добре, казахте, че има и отличници, и двойкаджии, ако можем така да ги наречем, имате ли база за сравнение, примерно, с предишни изяви на Народното събрание, да кажем какво е било в предишното, в по-предишното Народно събрание и можем ли да направим някаква съпоставка?

Борислав Цеков: Конкретно за парламентарния контрол, за всички министри ние не сме правили такава съпоставка, но бихме могли и имаме такива оценки най-вече на поведението на министър-председатели от гледище на това, как те зачитат парламента като конституционен орган, който контролира правителството и го излъчва. И в това отношение, ако се върнем от 1997 г. насам, имахме Иван Костов, Симеон Сакскобургготски, Станишев, сега Борисов. Нашите оценки са, че тук, може би поради спецификата на това

мнозинство, се наблюдават някои елементи на прекомерно надмощие на правителството над парламента. Парламентът се превръща в пасивен регистратор на волята на изпълнителната власт и за съжаление, ние отбелязваме като една парламентарна девиация, като отклонение от конституционния дух и принципи, това, което се случи, например, при дебатите на вота на недоверие. Министър-председателят, водещи министри даже не присъстваха. И тук искам да подчертая от конституционно гледище, че участието в един вот по недоверие, в дебати по него, не е някакъв партиен каприз, това е основният институт, с който Народното събрание търси отговорност от правителството. И като говорим, че го търси опозицията, това не омаловажава, това не е някакви там партийни хора, нещо си правят, защото както зад управляващите, така и зад опозицията стоят интереси, очаквания, надежди на стотици хиляди български граждани и те имат право чрез своите представители в парламента да потърсят и по конституция отчет и отговорност. И за това министър-председателят Борисов наруши едно основно конституционно задължение и аз се надявам той да си вземе бележка, защото такова поведение, антиконституционно по дух, а не по буквата на конституцията, по дух това е антиконституционно поведение, според нас, такова поведение ерозира съзнанието на хората, че имат ред и институции в държавата.

Водещ: Аз спомням, между другото, че тогава той каза – аз имам много по-важна работа от това. Имаше да открива нещо там или да проверява, не си спомням точно.

Борислав Цеков: Такова поведение е абсолютно недопустимо, защото политическото доверие на Народното събрание е в основата на това, да има правителство и кабинет. И ако искаме да се правим на европейска държава, аз не искам само да се правим, а реално да спазваме правилата, би трябвало кабинетът да знае кой му е работодателят, и това е Народното събрание. И въпрос на отговорност, пак подчертавам, не просто пред избирателите на партиите, които и да са те, излъчили правителството, но на отговорност пред стотиците хиляди, които стоят зад опозиционните партии пак, които и да са те, защото това са всичките български граждани. Водещ: Имаше едно нещо, което изглеждаше притеснително във вашия доклад, ставаше въпрос за сиви закони, за сиво законодателство и даже доста висок процент бяхте посочили, 26 случая от 40. Борислав Цеков: Ние сме наблюдавали 40 законодателни инициативи и наистина 26 оценяваме като сиво законодателство, което означава, че това са закони, които или ограничават, създават риск за гражданските права или пък прокарват частни, лобистки интереси.

Водещ: Дайте най-фрапиращите примери?

Борислав Цеков: По-притеснителната категория от това сиво законодателство, според нас поне, са тези закони, които създават много сериозен риск за гражданските права и свободи. И виждаме, че в това Народно събрание има цяла верига такива законопроекти, като започнем още в началото в промените на Закона за електронните съобщения, с които се даде възможност за повсеместно, едва ли не, проследяване на комуникациите на гражданите в интернет, минем през онези поправки в НПК, които позволиха на съда да съди само въз основа на т.нар. конспиративни доказателства, т.е. показания на анонимни свидетели или събрани чрез СРС. И стигаме сега до този подготвен закон, т.нар. Закон „Кушлев-Попова”, който предвижда конфискация на частна собственост да може да се прави от една на практика безконтролна комисия, не само когато няма наказателна присъда, но дори когато няма никакво разследване за престъпна дейност. И тук ще добавим в тази категория и опасенията ни, слава Богу те не са само на нашия институт, но и на юристи, правозащитни организации, от т.нар. специализиран съд. Това е една верига от законопроекти и вече действащи закони, които стесняват и ограничават полето на гражданските свободи за сметка на една засилена държавна репресия. Веднага искам да

подчертая, че ние в нашия доклад не казваме, че непременно злоумишлено управляващите се опитват да ограничават гражданските права. Но, според нас, те погрешно решават един вечен въпрос в демократичното общество – баланса между обществената сигурност и личните свободи. Те го решават в полза на една имагинерна обществена сигурност, със засилване на правомощията на службите и на МВР за сметка на гражданските парва. Според нас това не е добре, защото в България, освен че имаме едно не реформирано МВР, което не изпълнява, както и правителството като цяло, една от основните препоръки на Европейската комисия от лятото, а именно да се повиши капацитетът на българската Криминална полиция, така че тя да може да провежда разследвания, съгласно добрите европейски практики. И заедно с това, като виждаме проблемите в разследването, включително тази показност, всички тези неща, които в крайна сметка катастрофират съдебната фаза до голяма степен, защото се оказва, че се слага каруцата пред коня. Първо даваме интервюта по медиите и издаваме медийни присъди, а после някой се сеща да търси доказателства, ако ги намери.

Водещ: Последно да ви питам за Изборния кодекс, той влиза ли също?

Борислав Цеков: Него го категоризираме в две посоки. Първо, това е един реален отказ от реформа на избирателната система. Трябва да се признае, разбира се, че от вида, в който беше внесен, до сега вече във фазата на второ четене, настъпиха някои положителни промени, но като цяло законът не сменя реално избирателната система. Т.е. не дава онази власт в ръцете на гражданите, те да изразяват своите лични предпочитания, да избират по-мажоритарно, това е наша принципна позиция и за това критикуваме този проект, но същевременно в него се забелязва една друга тенденция в управлението, което виждаме и законите, които примат – централизацията на властта, прекомерна. Ето, виждаме, че няма да се избират районните кметове, кметовете на повече от 1000 села, сега го свалиха на 350 души, но това са пак повече от 1000 села, в които кмет няма да бъде пряко избран. Тази тенденция на прекомерна централизация на властта и съсредоточаване на ресурса на властта в един кръг, тесен на партийни и държавни функционери, според нас, е процес, който ясно се откроява като контраст, негативен, спрямо онова, което е европейска тенденция – децентрализация, повече власт в местното самоуправление, субсидиарност, този грозен бюрократичен термин, т.е. най-близо до хората институциите да решават проблемите. Всъщност, тук виждаме, включително и по линия на Закона за Сметната палата, който от колегиален, става едноличен. Това е една лоша тенденция, която трябва да се пречупи.

Водещ: Добре, благодаря ви много за този разговор.